

Министарство пољопривреде
шумарства и
водопривреде

Овај пројекат финансира
Европска унија

#ЕУ
ЗА ТЕБЕ

Заштитите своје животиње

Инфективни ринотрахеитис
/ Инфективни пустулозни
вулвовагинитис

и

Вирусна дијареја говеда /
Мукозна болест

2021.

Инфективни ринотрахеитис говеда / ИБР

(Инфективни пустулозни вулвовагинитис/ИПВ)

Шта је ИБР?

Говеђи херпес вирус-1 (енг. Bovine herpes virus-1) изазива две болести код говеда:

- Инфективни ринотрахеитис говеда (ИБР) и
- Инфективни пустулозни вулвовагинитис (ИПВ).

Може да утиче на млађу и старију стоку. Овај вирус може да изазове коњуktivитис, побачаје, енцефалитис и опште системске инфекције.

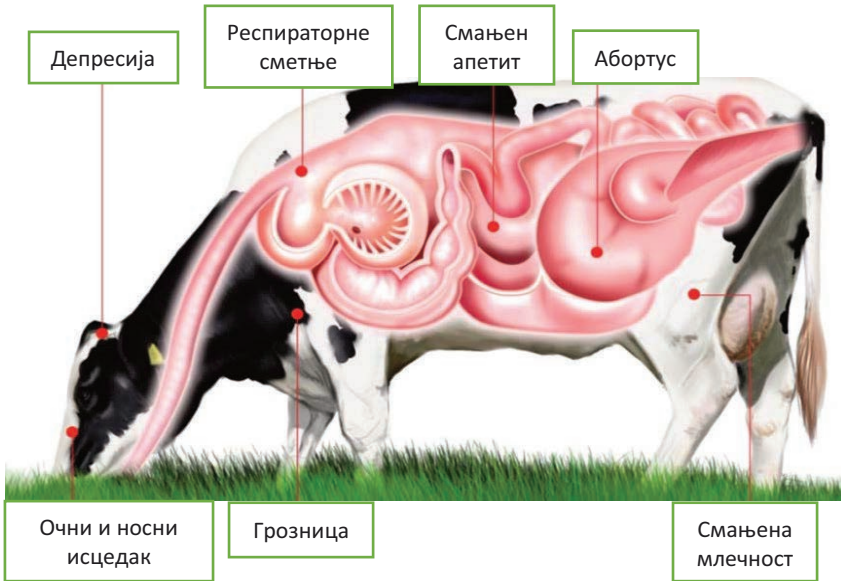
Зашто треба контролисати ИБР?

ИБР узрокује значајне економске губитке и ограничења у трговини. Главни губици односе се на:

- производњу млека и меса;
- репродукцију, код млечних и товних говеда;
- клање заражене стоке и ре-популацију стада;
- лечење и угинуће заражених животиња.

Говеда позитивна на ИБР не могу да се извозе у земље слободне од ИБР-а, нити могу да се примају у центар за вештачко осемењавање.

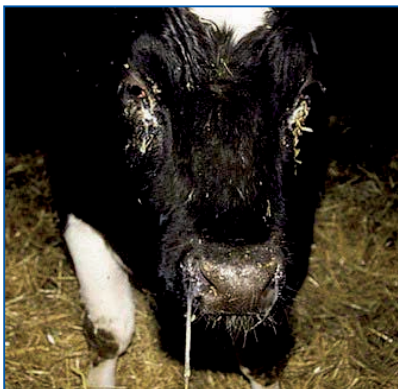
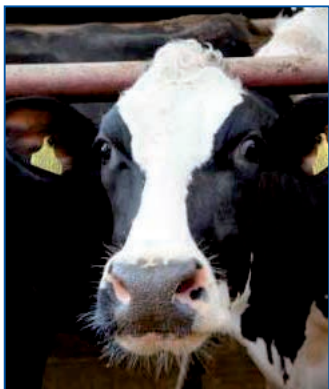
Клиничка слика ИБР-а

Респираторне инфекције:

- Симптоми респираторне инфекције чешће се примећују код говеда у интензивном узгоју (товилишта), а ређе у пашним условима држања.
- Клиничка слика и патолошке промене БХВ-1 инфекције говеда нису карактеристичне и лако могу да се помешају са другим патогенима.
- Болест може бити врло блага, са серозним исцетком из носа и умереним порастом телесне температуре током једног до два дана.
- Многи случајеви остају незапажени.
- У тежим случајевима јавља се висока температура од 40 до 42°C, која може да траје и по неколико дана.
- Инфициране животиње су депресивне, убрзано дишу и пада производња млека.

Јавља се прекомерна саливација, носне слузнице су хиперемичне и могу се појавити ерозије. Почетни серозни исцедак у року од неколико дана постаје муко-пурулентан.

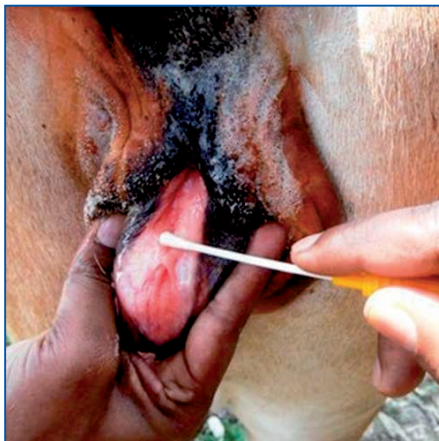
Слика 1 и 2. Појачана саливација/Гнојни исцедак из очију и носа

- Ерозије оралне слузокоже су ретке.
- Код неких животиња развија се коњуктивитис, на једном или на оба ока, а очни исцедак може постати обиман и муко-пурулентан.
- У интензивном начину узгоја (товилиште) може доћи до некротичног ларинготрахеитиса и упале плућа, који могу да се закомпликују секундарним бактеријским инфекцијама.
- У Европи је често пријављиван побачај, као компликација респираторног облика БХВ-1 инфекције.

Гениталне инфекције:

- Инфекције гениталија БХВ-1 јављају се код оба пола и чешће се појављују код говеда на пашњаку.
  - Могу се јавити везикуле, пустуле или ерозије на слузокожи вулве и вагине, односно на пенису и препуцијуму.
- Вулвовагинитис је упала вулве и вагине краве, односно инфективни пустулозни вулвовагинитис (ИПВ), који се може приметити неколико дана после парења.

- Први клинички знаци инфекције су често мокрење и подизање репа. Може доћи до хиперемије или едема вулве и задње трећине вагине. Ситни чиреви, од црвене до беле боје, развијају се у пустуле (пречника 0,5-3мм). Може се појавити густ, мукопурулентни исцедак жуте боје, посебно у случајевима секундарне бактеријске инфекције.

Слика 3. Вулвовагинитис

- Баланопоститис је упала врха пениса и препуцијума код бика, позната као инфективни пустулозни баланопоститис (ИПБ). Појављују се пустуле на површини слузнице пениса и препуцијума, које могу да прерасту у чиреве са мукопурулентним исцетком. Одређени проценат заражених бикова спермом излучује вирус, а инфицирано семе може да зарази осетљиве женке природним или вештачким осемењавањем.

- Коњуктивитис је упала коњуктиве ока. Инфекција подсећа на "ружичасто око" и релативно је ретка. Некад могу бити захваћене и рожњаче, панофталмитис. У неким случајевима коњуктивитис је једини знак инфекције.

Слика 4. Коњуктивитис

Који су начини преношења и ширења ИБР-а?

- Инфекција настаје респираторним и гениталним путевима.
- Вирус се шири унутар стада и између стада, хоризонталним путем, односно директним и индиректним контактом, аеросолним капљицама или зараженим семеном инфицираних бикова, како вештачким осемењавањем тако, и природним припустом. Смрзнуто семе представља оптималне услове за преживљавање вируса.
- Инфекција БХВ-1 доводи до доживотне латентне инфекције, која се може одржавати без клиничке слике и без препознатљивих антитела.
- Лечење кортикостероидима може изазвати рецидив инфекције и излучивање вируса. Природно излучивање вируса може се догодити након стреса, али механизам латенције и активације још није у потпуности расветљен.
- Када се нова грла увове у стадо или се увозе из иностранства, неопходно је искључити животиње са позитивним антителима, јер ће бити латентно заражене. Серо-негативне животиње би требало више пута проверавати на антитела пре него што им се дозволи улазак у репродуктивно стадо.

- Сертификовање семена врши се изолацијом вируса у ћелиској култури или преко ПЦР (PCR) теста за детекцију вирусне ДНА.
- Обично се изолација вируса врши што је раније могуће на брисевима са лезија у респираторном или репродуктивном тракту током болести.
- ПЦР (PCR) тест користи се за откривање вирусне ДНА.
- Узорци крви и серума треба да се охладе на 2-8 °С током транспорта у лабораторију, а узорке треба обрадити чим стигну у лабораторију.
- Одмах након узимања, брисеве треба ставити у носач за транспорт и охладити током транспорта.
- Замрзавање серума на -20 °С или на нижој температури пожељно је за дугорочно складиштење/чување, уз избегавање понављања циклуса замрзавања и одмрзавања.
- Узорке ткива узете приликом обдукције треба сместити у стерилне посуде и стално их расхлађивати.

Како се може спречити и контролисати ИБР?

Животиње које носе латентне БХВ-1 инфекције носе вирус који може да се активира у било ком тренутку, нпр. услед стреса, појаве других болести, телења, транспорта.

Улазак вируса у стадо директним контактом са зараженим животињама најчешћи је извор инфекције у стаду које раније није било изложено БХВ-1.

Куповина бикова представља велики ризик, јер они чешће долазе у контакт са животињама из различитих стада током свог живота и већа је вероватноћа да буду серо-позитивни на ИБР.

У затвореном систему вирус циркулише од заражених до незаражених животиња, зато је за успешно искорењивање болести неопходно одвајање серо-позитивних од серо-негативних грла.

Ако је болест присутна на газдинству, сва грла старија од 12 месеци се тестирају, а серо-позитивна се уклањају.

За формално одсуство болести потребна су два јасна/негативна теста (у размаку од 12 месеци).

- Да би се осигурало континуирано одсуство болести, треба спроводити годишњи надзор/мониторинг.

- Када је стадо једном слободно од болести, потребни су високи стандарди биосигурносних мера да би се спречио улазак ИБР-а.

- Ако се на почетном скринингу/проверавању покаже да је преваленца велика, може се применити вакцинација помоћу маркер вакцине, са циљем искорењивања болести.

- Контрола болести заснива се на употреби вакцина.

- Иако је вакцинација ефикасан начин сузбијања болести, она не спречава заражене животиње да шире вирус и није гаранција да болест неће ући у стадо.

- Због тога би покушаји спречавања уласка болести у стадо требало да се заснивају на доброј фармској пракси и мерама биосигурности.

- На располагању су живе и мртве вакцине, а о специфичном протоколу вакцинације за превенцију, контролу или помоћ у искорењивању болести требало би да разговарате са ветеринаром.

- Постоје вакцине које се апликују интраназално, које брзо делују и доводе до смањења броја нових случајева. Овај начин апликације често се користи у случају епидемије.

Слика 5. Интраназална апликација вакцине

- Скрининг грла на изложеност ИБР-у не може да разликује антитела произведена конвенционалним вакцинама и праву инфекцију БХВ-1, стога се **НЕ** користи као део програма искорењивања.
- ИБР маркер вакцине омогућавају разликовање између природне инфекције и вакцинациналне и могу да се користе у програму искорењивања.
- Важно је знати да неке мултивалентне вакцине против пнеумоније могу да садрже конвенционалну компоненту вируса ИБР-а. Уколико је циљ искорењивање болести, веома је битно да се избегне давање конвенционалне вакцине против вируса ИБР на овај начин.
- Такође је важно запамтити да чак и употреба маркер вакцине може да дисквалификује грло за извоз.
- Време вакцинације једнако је важно као и избор вакцине.
- С обзиром на то да се максимална заштита јавља три недеље након вакцинације, телад треба вакцинисати две до три недеље пре одвикавања, када почиње да им прети опасност од инфекције.
- Појединачна вакцинација смањује озбиљност болести, али не пружа потпуну заштиту и због тога је потребна секундарна вакцинација.
- Вакцинација говеда током епидемије може смањити број нових случајева, али није ефикасна код животиња које имају клиничке симптоме.
- Интраназална вакцина вероватно ће спречити нове случајеве у року од 24 сата.
- Не постоји директно лечење вирусних болести. Заражена грла треба да буду изолована од остатка стада и по потреби лечена противупалним лековима и антибиотцима због секундарне инфекције.
- Треба идентификовати грло које је носилац и уклонити га из стада.

Шта је добра пракса управљања ИБР-ом?

- Надзор ИБР-а на нивоу стада узорковањем, односно узимање узорака крви код месних и млечних грла .

- Спровођење концепта затвореног стада, како би се спречио улазак вируса у стадо.
- Куповина нових грла искључиво из сертифицираних ИБР слободних стада.
- Све новонабављене животиње треба држати у карантину четири недеље и тестирати их на ИБР антитела пре него што се укључе у стадо.
- Избегавање директног или индиректног контакта са животињама са потенцијално заражених фарми (сајмови, сточне пијаце, контакт преко ограде, заједнички пашњаци, унајмљени бикови итд.).
- Опрез од уношења болести преко тримера за папке, техничара за ВО, ветеринара и других посетилаца. Неопходно је ограничити приступ фарми и поштовати биосигурносне мере (наменска обућа за све који улазе у стаје, дезинфекција заштитне одеће, обуће и опреме, итд.).
- Изолујте стоку од места утовара и истовара.

Добијање статуса државе или зоне слободне од ИБР-а

Да би се квалификовала као зона слободна од ИБР-а, држава треба да испуњава следеће услове:

- Болест или сумња на болест подлеже обавезном пријављивању;
- Вакцинација против ИБР-а се не спроводи најмање три године;
- Најмање 99,8% стада квалификовано као негативно на ИБР/ИПВ.

Одржавање статуса државе или зоне слободне од ИБР-а

Одржавање статуса државе или зоне слободне од ИБР-а

Ради одржавања статуса државе или зоне слободне од ИБР-а потребно је:

- 1.** Годишње спровођење серолошких испитивања на насумичном узорку популације говеда, у држави или зони, довољном да се обезбеди 99% поузданости у откривању ИБР-а ако је стопа преваленције већа од 0,2%;
- 2.** Сва увезена говеда испуњавају следеће услове:
  - на дан отпреме нису имала клиничке симптоме ИБР инфекције;
  - долазе из стада слободних од ИБР-а, или
  - била су у карантину 30 дана пре испоруке, где су подвргнута дијагностичком тестирању на ИБР, у два наврата, у размаку од најмање 21 дан, са негативним резултатима.
- 3.** Увезено семе, ооцити или ембриони говеда испуњавају захтеве у складу са препорукама ОИЕ-а.

Добијање статуса стада слободног од ИБР-а

Да би се квалификовало као слободно од ИБР-а, стадо треба да испуњава следеће услове:

- 1.** Све животиње у стаду подвргнуте су дијагностичком тестирању на ИБР у два наврата, у размаку од најмање 2 месеца и не више од 12 месеци, с негативним резултатима;
- 2.** Ако стадо садржи само млечна грла, од којих је најмање четвртина крава у лактацији, свака од њих подвргнута је дијагностичком тестирању на појединачним узорцима млека, обављеним у три наврата, у размацима од два месеца, с негативним резултатима;
- 3.** Грла која су у стадо уведена након тестирања из тачке 1 или тачке 2 као квалификована, била су:
  - држана у стаду слободном од ИБР-а; или

- смештена у карантин у трајању од 30 дана и током овог периода подвргнута су дијагностичком тестирању на ИБР, у два наврата у размаку од најмање 21 дан, с негативним резултатима;

4. Сперма, ооцити или ембриони уведени у стадо након првих испитивања из тачке 1 или тачке 2, испунили су услове предвиђене у препорукама за увоз свежег семена, смрзнуте сперме и увоз ооцита или ембриона.

Одржавање статуса стада слободног од ИБР-а

Да би стадо задржало статус слободан од ИБР-а, треба га подвргнути следећим тестовима и добити негативне резултате:

ИЛИ 1. Дијагностичка испитивања на ИБР на узорцима крви за сва грла поновљају се у максималним интервалима од 12 месеци; у стадима која су у потпуности састављена од товних грла, узорковање крви може бити ограничено на грла које су послата на клање;

ИЛИ 2. Дијагностичка испитивања појединачних узорака млека код свих крава у лактацији, која се понављају у интервалима од шест месеци. Надлежно тело које спроводи програм искорењивања може продужити интервале тестирања, ако је више од 98% стада слободно од болести најмање три године;

3. Дијагностичка испитивања узорака крви, свих расплодних бикова, која се понављају у максималним интервалима од 12 месеци;

И 4. Дијагностичка испитивања узорака крви свих грла, код абортуса након три месеца гравидитета. Животиње уведене у стадо треба да испуњавају услове наведене у тачки 3, а сперма и ооцити или ембриони који се користе у стаду треба да испуњавају услове дате у препорукама за увоз свежег семена, смрзнутог семена, као и за увоз ооцита или ембриона.

Препоруке за увоз говеда за стада слободна од ИБР-а

Надлежни орган земље увознице треба да захтева међународни ветеринарски сертификат који потврђује да грла која се увозе:

- на дан отпреме нису имала ИБР клиничку слику;
- долазе из стада која су слободна од ИБР-а; или
- су држана у карантину 30 дана пре испоруке и подвргнута дијагностичком тестирању на ИБР (узорак крви), у два наврата, у размаку од најмање 21 дан, са негативним резултатима.

Препоруке за увоз говеда за стада која нису слободна од ИБР-а

Надлежни орган земље увознице треба да захтева међународни ветеринарски сертификат који потврђује да грла која се увозе:

- нису имала ИБР клиничку слику на дан испоруке;
- да су вакцинисана инактивираном вакцином против ИБР-а, не мање од месец дана и не више од шест месеци пре испоруке.

Препоруке за увоз свежег семена

Надлежни орган земље увознице треба да захтева међународни ветеринарски сертификат који потврђује да:

- су грла донори семена држана у стаду слободном од ИБР-а у време сакупљања семена;
- семе је прикупљено, обрађено и складиштено у складу са захтевима ОИЕ-а (Terrestrial Animal Health Code).

Препоруке за увоз замрзнутог семена

Надлежни орган земље увознице треба да захтева међународни ветеринарски сертификат којим потврђује да:

- су грла донори семена држана у стаду слободном од ИБР-а у време сакупљања семена;
- су грла донори семена била изолована у току прикупљања семена и 30 дана након тога, као и да су била подвргнута дијагностичком тестирању на ИБР, најмање 21 дан након узимања семена, са негативним резултатом; или
- Ако је ИБР статус бика непознат или је бик серо-позитиван, сваки узорак семена подвргнут је испитивању изолације вируса или ПЦР (PCR) тестирању, са негативним резултатима, у складу са ОИЕ препорукама; и
- Семе је прикупљено, обрађено и складиштено у складу са захтевима ОИЕ-а (Terrestrial Animal Health Code).

Препоруке за увоз ооцита или ембриона

Надлежни орган земље увознице треба да захтева међународни ветеринарски сертификат којим потврђује да су ооцити или ембриони сакупљени, обрађени и складиштени у складу са захтевима ОИЕ-а (Terrestrial Animal Health Code).

Вирусна дијареја говеда /БВД

Болест слuzнице говеда

Вирусна дијареја говеда/БВД и болест слuzница говеда су два различита клиничка синдрома исте етиологије, чији је узрочник вирус рода Пестивирус.

Акутна обољење је познато као вирусна дијареја, а болест слuzница је хронични облик болести повезан са перзистентним (сталним) инфекцијама.

Шта је БВД?

Вирусна дијареја говеда је високо контагиозна вирусна болест узрокована говеђим пестивирусом (БВДВ).

- Постоје две врсте генотипа БВД вируса:
- БВДВ тип 1 и БВДВ тип 2.
- БВДВ има два биотипа:
- цитопатогене (ЦП) и нецитопатогене (НЦП).
- И БВДВ тип 1 и БВДВ тип 2 могу бити цитопатогене (ЦП) или нецитопатогене (НЦП).
- Ниједна од наведених карактеристика вируса не односи се на вируленцију или способност вируса да изазова болест.

Шта је Болест слuzнице говеда?

Мукозна болест је фатална болест која се развија код животиња које су трајно заражене БВД вирусом.

- Болест слuzнице наступа када су говеда инфицирана пестивирусом заражена другим, агресивнијим сојем пестивируса који оштеђује слuzокожу дигестивног тракта и понекад кожу.
- Већина носилаца пестивируса развије Болест слuzнице у прве две године након рођења.

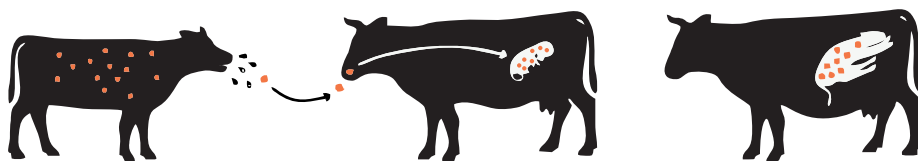
- Инфекција поприма драматичан ток са леталним исходом.
- Оболела говеда имају јаку дијареју и високу температуру, лезије на носу, слузокожи уста, а понекад и на ногама, и умиру од исцрпљености.
- Не постоји специфичан третман за Болест слузнице говеда.

Зашто треба контролисати БВД?

- БВД је препознат као једна од економски најважнијих и најскупљих ендемских болести говеда.
- Побачаји, неплодност и/или ембрионална угинућа повезана са БВД-ом доводе до значајно смањеног репродуктивног учинка и повећаних угинућа плода (побачаја). Ови симптоми су посебно изражени ако се у стаду налази један или више БВДВ носилаца.
- Грла која развију акутну дијареју и грозницу могу угинути или имати дуге, скупе, периоде опоравка са смањеном производним способностима. Током опоравка њихов имуни статус често опада, што их чини подложнијим за друге болести.
- Директни и индиректни финансијски губици повезани су са губитком производње млека и губитак тежине, лечење и угинуће заражених грла, побачаји и смањена плодност.

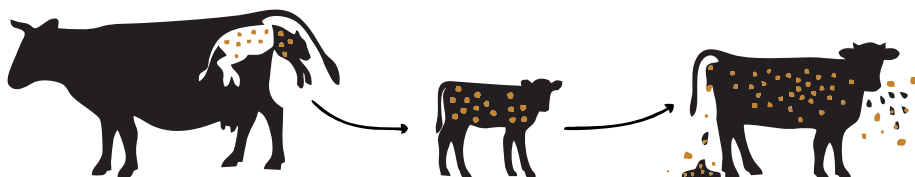
Како се болест шири и преноси?

- Вирус је распрострањен у стадима говеда широм света и локално.
- Већина грла постаје изложена када дође у контакт са другим свеже инфицираним или трајно инфицираним грлима (преносиоцима), која шире вирус.
- Трајно инфицирана грла (перзистентна инфекција) испуштају велике количине вируса кроз пљувачку, урин, респираторну секрецију, исцедак из материце, млеко, семе, фекалије и побачене фетусе. БВДВ се скоро увек шири директним контактом са трајно инфицираним грлима, увођењем и мешањем на сајмовима, пијацама, товилишту или преко ограде.

Слика 1. Говеда изложена вирусу контактом са другим, свеже/недавно зараженим животињама

- Када се трајно инфицирано грло налази у пријемчивој популацији, на пример на товилишту, вирус се може проширити у року од неколико дана. У боксевима, потребни су месеци да вирус зарази сву стоку.

Слика 2. Трајно инфицирана говеда могу да шире болест у току целог живота

- Грла која нису трајно инфицирана, а заражена су после рођења ретко производе довољно вируса да шири инфекцију, осим током побачаја.

- Вештачким осемењавањем и преносом ембриона може се проширити пестивирус.

- Иако су говеда примарни домаћини, свиње, овце, алпаке и дивљи преживари (попут јелена), могу такође да носе вирус.

- Могуће је и да се стока зарази контактом са контаминираним опремом (као што су канте за воду, хранилице за телад), храном за животиње, држачима за ноздрве, одећом радника или камионима за превоз стоке.

Која је клиничка слика БВД-а?

БВД има „више лица“:

- Вирусна дијареја говеда укључује неколико различитих синдрома болести, а све су узроковане БВД вирусом:
- Респираторне инфекције - са клиничком сликом сличном ИБР, са оралним и трахеалним улцерацијама. То је клиничка слика типична за вирусна респираторна обољења, укључујући температуру, депресију, исцедак из ока и носа, праћен дијарејом, неколико дана након почетка инфекције. Могу бити присутни чиреви или улцерације у устима и на деснима, уз смањену производњу млека код крава.
- Синдром тромбоцитопеније (крварења) - тип 2 БВД вирус инфицира крвне ћелије и коштану срж, изазивајући уништавање црвених крвних зрнаца, смањену функцију згрушавања, крварење из рана, лезије унутрашњих органа.

- Репродуктивна болест - која доводи до губитка ембриона и побачаја.
- Трајна/Перзистентна инфекција (ПИ) - настаје када је теле инфицирано у утерусу, нецитопатогеним БВД вирусом, током првог тромесечја гестације и преживи али долази до сталне БВД инфекције. Грла са ПИ често изгледају нормално.
- Болест слузнице - настаје када је животиња са трајном/перзистентном инфекцијом, изложена цитопатогеном типу БВД вируса, што доводи до појачане дијареје и улцерација широм дигестивног тракта и у већини случајева и до смрти.

Слика 3. Болест слузница - тешка сиалореја и исцрпљеност

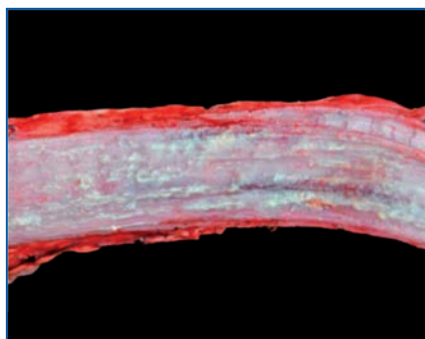
Слика 4. Дистални удови – фокално, подручја кожних улцерација

Слика 5. Орална мукоза -мултифокална подручја и улцерације која се протежу до слузокожног спајања

Слика 6. Тврдо непце –мултифокалне улцерације

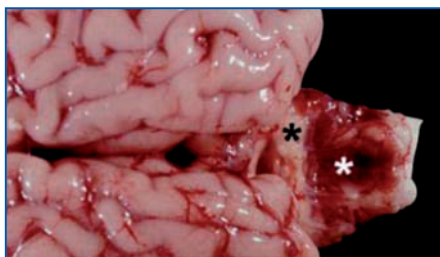

Слика 7. Једњак - мултифокални линеарни чиреви прекривени фибрином и некротичним материјалом

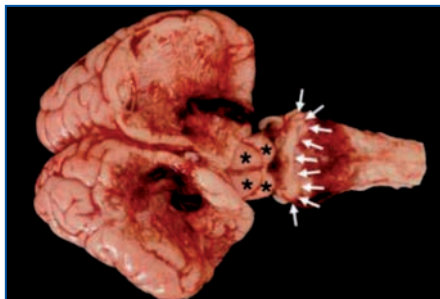

**Слика 8. Абомасална (пилорична)
слузница - мултифокални чиреви**

- Конгениталне малформације - настају током инфекције фетуса, које се одражавају на мозак (хидранцефалија, хидроцефалус, микроцефалија, церебеларна хипоплазија) и абнормалности ока.

Слика 9. Тешка церебеларна хипоплазија

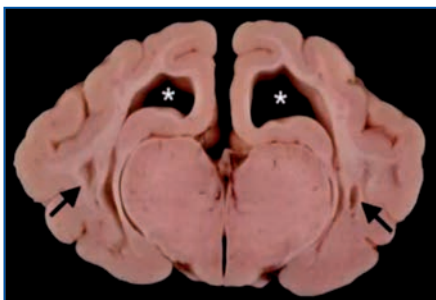

**Слика 10. Хидроненцефалија – оштећени задњи
и дорзални делови хемисфере мозга**

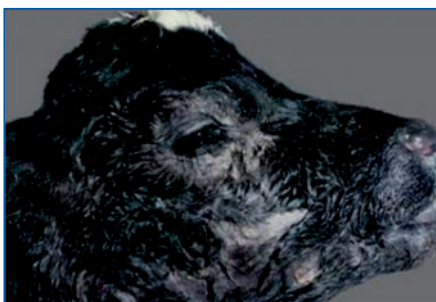

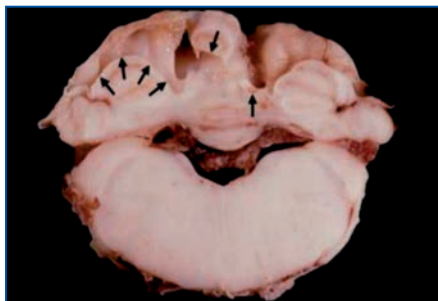
Слика 11. Хидроненцефалија - обележено је, стрелицом, билатерално проређивање сиве материје можданог ткива

Слика 12. Билатерални унутрашњи хидроцефалус

Слика 13. "Domed calvarium" услед хидроцефалуса

Слика 14. Пороенцефалне (енг. Porоенсerphalic) цисте у мозданом ткиву

Шта се догађа кад се стадо инфицира?

- Говеда свих узраста подложна су акутној инфекцији. Међутим, пошто су колострална антитела ефикасна у спречавању инфекције код новорођених телата, болест се ретко примећује пре трећег месеца старости, уколико је храњење колострумом од имуних мајки адекватно организовано.
- Ако се здрава говеда, која нису стеона, по први пут заразе било којим сојем вируса, може се појавити висока температура, општа депресија и дијареја.
- Велики број грла не разболи се након инфекције. Ако, међутим, дође до парења или вештачког осемењавања (ВО), врло је вероватно да неће доћи до тељења.
- Инфицирана грла ослобађају се пестивируса и граде јак имунитет против поновне инфекције.
- Ако се стеона крава инфицира, сама крава погођена је на исти начин као и грло које није стеоно.
- Нерођено теле (фетус) се побаци или преживљава, са или без трајних оштећења, у зависности од старости нерођеног телета у тренутку инфекције.
- Ако се инфекција догоди у првој половини стеоности, теле може да постане перзистентно инфицирано/ПИ, ширећи велике количине вируса.

- Након рођења, ова перзистентно инфицирана/ПИ телад, изложена вирусу током прве половине стеоности могу показати следеће карактеристике:

- нормалан развој без клиничке слике болести, слабости;
- деформитете једног или оба ока, попут белих структура унутар ока, ненормалног покрета ока, итд.;
- деформације мозга или костију које могу онемогућити да теле стоји, пије и понаша се нормално.
- Ако је теле изложено пестивирусу током средње, до касне стеоности, имуни систем нерођеног телета биће у стању да се бори против вируса. Теле ће вероватно развити добар имунитет и родиће се здраво и снажно.

Ко је носилац или перзистентно инфицирано (ПИ) грло?

Носиоци БВД вируса су грла која су била заражена током раног развоја фетуса (отприлике у првој половини стеоности) и они можда неће показивати симптоме инфекције годинама.

Носиоци перзистентне инфекције БВДВ:

- Испуштају велике количине пестивируса, инфицирајући друга грла;
- Преносе вирус на нерођену телад, стварајући нове носиоце вируса;
- Не стварају антитела против пестивируса (тестови крви за антитела неће идентификовати ова грла као заражена). Због тога је потребно изоловати вирус да би се идентификовала ова трајно/пезистентно инфицирана грла.
- Ако се носиоци заразе другим, агресивнијим сојем пестивируса, њихов имуни систем није у стању да се бори против инфекције и ова додатна инфекција доводи до болести слузница говеда, која је углавном летална.

Како се дијагностикује БВД и болест слузница говеда?

- БВД инфекција се дијагностикује на основу клиничке слике, налазом након аутопсије и лабораторијским испитивањима узорака крви.
- Ако се крв узима током акутне фазе болести, лабораторија често може да изолује вирус из белих крвних зрнаца (енг. buffy coat).
- Ако се тестирају два узорка серума (један у акутној фази и други неколико недеља касније), пораст антитела између два узорка, такође потврђује инфекцију БВД вирусом.
- Када је побачај једина клиничка слика, дијагностиковање је значајно теже. У тим случајевима је важно да се поред узорка крви, лабораторији доставе и побачени фетус и плацента.
- Перзистентно инфицирана грла (ПИ носиоца) лакше је открити, зато што ова грла носе велику количину вируса који се лако дијагностикује у серуму.

Како да смањим инфекцију или да њоме управљам у свом стаду?

- Сва грла на газдинству би требало узорковати и тестирати БВД.
- Тест узорка крви може идентификовати антитела, што указује на претходну (привремену) инфекцију, а такође је могуће тестирати грла носиоце на присуство вируса.
- Тренутно је доступан тест за откривање инфекције БВД и болест слузница преко млека.
- Телад-носиоце БВД вируса треба идентификовати и послати у кланицу.
- Посебно треба водити рачуна да женке носиоци вируса не буду укључене у програм приплода и да се мушки носиоци не користе за природну оплодњу или за вештачко осемењавање.
- Вакцинација је важан метод у контроли болести и у управљању пестивирус инфекцијама.

Како се БВД вирус може спречити и контролисати?

- Не постоји специфично лечење против БВД вируса. Терапија је ограничена на антибактеријско лечење секундарних инфекција и потпорну терапију.
- Новонабављена грла треба држати у карантину, све док се не утврди њихов статус по питању БВД вируса. Перзистентно/трајно инфицирана грла треба одстранити из стада.
- Директан контакт са инфицираним грлима је примарни начин преношења вируса. Ширење болести може да спречи двонедељна изолација новонабављених грла или грла са клиничким симптомима.
- БВД вакцинацију треба примењивати тако да обезбеђује висок ниво имунитета приплодних јуница или крава непосредно пре приплода, како би се имунитет одржао током гестације.
- Телад која су вакцинисана млађа од шест месеци треба да се ревакцинишу након навршених шест месеци.
- Јунице и краве треба поново вакцинисати најмање месец дана пре приплода, како би им се обезбедио висок ниво имунитета током (критичних) првих 120 дана гестације.

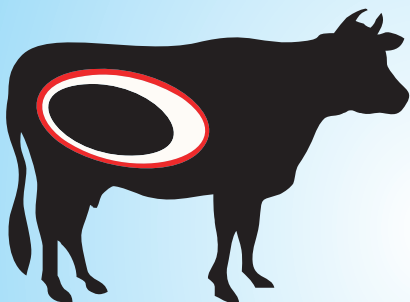
- За максималну заштиту треба одабрати БВД вакцину која нуди заштиту широког спектра, против БВД типа 1 и типа 2.
- Модификована жива вакцина (енг. Modified live vaccine/MLV) не може изазвати перзистентну инфекцију/ПИ, зато што је вакцинални вирус цитопатогени/ЦП сој, а само нецитопатогени/НЦП сојеви су повезани са ПИ.

Како се БВД може искоренити?

- Најважније за искорењивање болести је идентификација свих грла која су перзистентно инфицирана (ПИ) вирусом, треба их уклонити из националног стада и тако спречити стварање нових ПИ грла.
- Узгајивачи говеда треба да обезбеде да сва новорођена телад буду означена ушним маркицама (идентификована), да буду тестирана на БВД и да не дозволе кретање БВД-позитивних грла у оквиру стада.
- Да би се смањио ризик, препорука је да се грла превозе сопственим камионом, директно са фарме на фарму, односно да се не купују са фарми непознатог статуса и да се не превозе са другим животињама непознатог статуса.
- Сва новонабављена говеда или ваше јунице треба да буду изолована, две до три недеље у добро проветреном простору који омогућава редовну проверу има ли знакова болести.
- Сва новонабављена грла и сву новорођену телад треба тестирати пре уласка у стадо.
- Ако узгајивач примети неке знаке болести, потребно је да одмах изолира сумњива грла и да позове ветеринара.

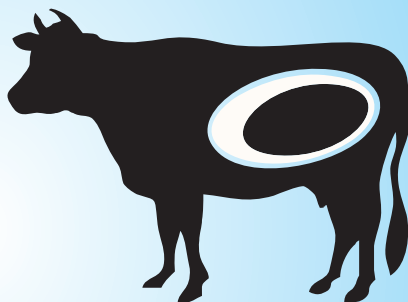
ТЕСТИРАЊЕ СТАДА

Негативан

Имунизација

Позитиван

Биосигурност

Пројекат „Јачање система здравља и добробити животиња“ који финансира Европска унија подржава развој и унапређење пољопривреде у Србији. Пројекат пружа подршку Управи за ветерину Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде у процесу усклађивања домаћег законодавства са ЕУ и међународним стандардима у области здравља животиња, биосигурносних мера и добробити животиња.

Ова публикација објављена је уз финансијску помоћ Европске уније. За садржину ове публикације искључиво је одговорна Управа за ветерину Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде и „Опера“ с.р.л. Италија и та садржина не изражава званичне ставове Европске уније.

Министарство пољопривреде,
шумарства и водопривреде,
Управа за ветерину
Омладинских бригада 1, СИБ 3, Београд,
Република Србија
www.vet.minpolj.gov.rs

**#ЕУ
ЗА ТЕБЕ**